

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Keskustelijat: Riikka Karvonen, Leena Kangastalo ja Teija Häyrynen

(musiikkia)

Riikka Karvonen: Lämpimästi tervetuloa Soivat askeleet - pienten lasten kasvun ja kehityksen poluilla -podcastin ensimmäiseen jaksoon. Tämän jakson nimi on Musiikki on liikettä ja liike on musiikkia. Musatossut-hankkeessa meidän suuri rakkautemme on saada tanssi ja musiikki vielä vahvemmin osaksi kaikkien lasten arkea.

Minä olen Riikka Karvonen ja toimin tämän podcastin sarjan juontajana. Nyt olemme saaneet vieraiksi taidekasvatussiskokset Leena Kangastalon ja Teija Häyrysen. Leena on tehnyt näyttävän uran varhais- ja musiikkikasvatuksen lehtorina Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Ja Teija Häyrynen, sinulla on myös pitkä työura samassa lafkassa sekä upea ura tanssipedagogina ja tanssitaiteilijana.

Voisitte tähän alkuun vielä esitellä itsenne. Ja erityisesti se kysymys meitä kiinnostaa: miten te päädyitte alle kolmivuotiaiden tanssi- ja musiikkikasvatuksen äärelle? Aloitatko vaikka Leena. Mistä kaikki on alkanut?

Leena Kangastalo: No ihan kaikki alkoi ensinnäkin omasta lapsuudesta. Olen aina ollut kiinnostunut taideaineista yleensäkin ottaen ja erityisesti musiikista. Lauloin ja minulle laulettiin paljon pienenä. Ja sitten alle 15-vuotiaana ohjasin jo ensimmäistä näytelmäryhmää, että tykkäsin myös tällaisista ilmaisuaineista kovasti ja... Ja sitten siitä sainkin kimmokkeen, että lastentarhanopettajan ammatti olisi kiva ja kävin tämän koulutuksen ja sen jälkeen sitten erikoistuin musiikkileikkikoulun opettajaksi ja sitten opintopolku jatkui ja kävin sitten vielä musiikin opettajaopinnot ja näin sitten päädyin tänne nykyiseen työpaikkaan ja sen jälkeen sitten vielä opiskelin lisää, että kävin... lisensiaattityön tein tuonne yliopistolle ja tuota niin se aihe onkin tämä ensimmäiset elämykset, musiikkiin integroitu taidekasvatus lasten osana vauvaperheiden elämää ja tuota sitten siinä myötä sitten tulikin tällainen 2000, aloitin tällaisen ryhmän, jossa oli sitten vauvat ja äidit ja perheet mukana ja siinä oli sitten tällainen monitaiteellinen näkökulma.

Ja... Teija tulikin siinä sitten tanssiopettajana vierailulle siihen ryhmään, että meillä oli eri kerroilla vähän eri painotteisuus, että oli välillä kuvataidepainotteisuus ja välillä oli nukketatteria ja välillä oli liikettä, tanssia ja musiikki aina mukana ja Teija tuli siihen sitten todellakin tanssiasiantuntijana mukaan ja se oli semmoinen ensimmäinen askel, mistä lähdettiin liikkeelle sitten tanssivauvojen suuntaan.

Musatossut - Musiikin ja liikumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Riikka Karvonen: Voi vitsi, kuulostaa kyllä aivan mahtavalta. Kiitos. Kiitos Leena. No entäs sitten Teija?

Teija Häyrynen: Kiitos kutsusta tänne hienon asian äärelle. Ja vielä Leenan kanssa saadaan muistellakin vanhoja. Oikein mukava olla täällä. Mä oon syntynyt Jyväskylässä ja äiti kertoi, että mä olin kolmevuotias, kun äiti vei mut Jyväskylän kaupunginteatterin balettikoulun kevätnäytökseen. Ja se oli siihen aikaan, eli silloin elettiin vuotta 1959, eli 60-luku häämötti jo. Mä olin karannut sinne näyttämölle. 3-v. Ja kyse ei ollut mistään haudankavasta kevätnäytöksestä, vaan enemmän oppilaat saivat esittää taitojansa. Tämä balettiopettaja sanoi, että anna lapsen tanssia, ei tarvii viedä pois, hän voi tässä kohtaa tulla perästä. Ja äiti kertoi, että se oli ilmeistä, että tuo tanssi oli osa mun intohimoa ja sille tielle jäin.

Tää Jyväskylän kaupunginteatteri oli valtavan upea paikka mun kehittää taitojani. Me saatiin olla näyttämöllä, me saatiin olla osia musikaaleissa. Ja siihen aikaan, 60-luku, 70-luku, ei ollut Suomessa vielä tämmöistä ammatillista tanssikoulutusta, joten tanssinopettajista oli suuri pula. Me oltiin onnekkaita Jyväskylässä, meillä oli balettimestari Pirkko Kumpunen, joka oopperasta ohjasi meitä. Ja mä sain hänen ohjauksessaan 16-vuotiaana pestin lastentanssin opettajana, satubaletin opettajana. Hän katsoi vierestä ja ohjasi ja tämmöinen mestari-kisällimeininki, niin antoi mulle sitten semmoisia alkuevaitä. No ensimmäiset tanssikoulutukset tuli Suomeen 1980-luvulla vasta, joten minä sain opiskella tanssia Kuopiossa ja Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä. Ja tämä tämmöinen uteliaisuus liikkeen merkityksestä, taidekasvatuksen merkityksestä, niin myös voin sanoa, että johti tuohon samaan, mitä Leena mainitsi, tutkimuksen tielle. Mikä innostaa ihmistä tanssimaan? Mikä on se tanssin merkitys? Ja lähdin tutkimaan näitä tanssin avaimia.

Ja tein lisurin 2004 siitä. Sen nimi muistaakseen oli sen lisensiaattityön Ensiaskeleista piruettiin. Ja kyllä sillä tiellä jatkan mielelläni edelleen. Ja toi Leenaan tutustuminen ja täällä samassa ammattikorkeakoulussa vauvatanssimuskarien käynnistäminen, niin on ollut todella antoisa. Se on avannut ovia tälle monitaiteellisuudelle ja yleensä taidekasvatukselle. Ja sanotaan näin, että tanssi jatkuu edelleen.

Riikka Karvonen: Voi vitsit. Kuulostaa kyllä niin hienolta. Mahtava olla tällaisten gurujen kanssa keskustelemassa ja kuulemassa, keskustelemassa tärkeästä aiheesta. No mikä siellä sitten kosketi siellä tanssivauvamuskarissa ja mikä sai jatkamaan tämän aiheen ja ikäryhmän parissa?

Teija Häyrynen: Joo, se on äärettömän luontevaa. Mun täytyy sanoa, että kun mä siellä 16-vuotiaana sain olla jo kolmenelivuotiaiden kanssa, niin mun sydän alkoi sykkiä lasten

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

tanssin ohjaukseen. Toki ohjaan myös aikuisia ja senioreita ja ammattilaisia ja harrastajia, mutta lapset on säilynyt aina. No entä vauvat? Tää oma äitiys. No, siinä tanssittiin. Ja huomasin esimerkiksi mun esikoisen koliikkiin auttoi tanssi erittäin paljon ja hänestä tulikin tanssija muuten [naurua]. No joo, leikki sikseen, mutta kyllä se rytmi vauvalle auttaa myös niihin, rytmi ja liike monenlaisiin tunteisiin ja ilmaisuun.

Hyvin tärkeäksi nousi heti se, kun pääsin 2000-luvulla, me tehtiin Leenan kanssa enemmän säännöllistä vauvatanssimuskaria yhdessä, niin huomasin sen vuorovaikutuksen lämmön, joka tulee vanhemman ja vauvan välillä. Mikä riemu syntyy, kun ohjauksessa ja ryhmässä vanhempi ja vauva löytää uusia liikkumisen ja laulamisen ja lorutellun keinoja.

Toki nää on kaikki ollut kansanperinteissä. Körö-körökirkkoon ja Harakka huttua keittää, missä on keho, missä on loru, missä on rytmi. Mutta sitten me kehitellään uusia, 2000-luvun nuorille äidille, isille sopivia, eli ei tarvi ajatella, että tää alue ei kehittyisi edelleen. Ja tosiaan niin myös tämä vuorovaikutuksen, yhdessä tekemisen riemu on ollut se, joka on vienyt mua tämän alueen tutkimiseen, workshopien suunnitteluun ja tekoon. Ja huomaan, että se on yksi semmoinen keino, jota me voidaan jopa käyttää hyväksi. Oli se sitten kyse ensi- ja turvakodin tilanteissa, missä aina kaikki ei ole mutkatonta. Sinne voidaan hauskalla ja taiteellisella keinolla lähteä hakemaan väyliä yhteiseen, onnelliseen, leikkisään ja iloiseen vuorovaikutukseen. Tanssi, laulu, loru, liike, kuva, taidekasvatus.

Riikka Karvonen: Kyllä, eli teitä kumpaakin yhdistää tämä taideintegraatio vahvasti. No mitä sanottaisitte tämmöiseen heittoon, että monilla saattaa olla käsitys, että alle kolmevuotiaiden kanssa ei voi musisoida tai tanssia. Niin miten te kommentoitte tähän?

Leena Kangastalo: No se on ihan väärä ajatus. Koska alle kolmevuotiaiden kanssa voi todellakin tanssia ja voi laulaa ja musisoida. Ja sehän on oikeastaan semmoinen perusjuttu, mitä heidän kanssaan voi tehdä, kun vielä vauvaikäinen ei esimerkiksi puhu vielä ollenkaan, eli ei voi sillä tavalla vuorovaikutuksellisesti jutella. Niin kuitenkin tää laulu ja loru ja leikki ja kaikki tämmöinen, niin se on sitä semmoista luonnollista, spontaania seurustelua sitten sen pienen ihmisen kanssa.

Ja tota, se on tärkeä vuorovaikutuksen väline kaiken kaikkiaan. Ja pieni lapsihan sitten oppii saman tien laulamaan kuin puhumaankin, jos hän kuulee sitä laulua koko ajan. Että sanotaan, että laulavasta sylistä lähtee laulava lapsi. Että se on sitten semmoista luontevaa kaiken kaikkiaan.

Riikka Karvonen: Kyllä, toi oli ihanasti sanottu. Laulavasta sylistä lähtee laulava lapsi. Entäs Teija, mitä sä kommentoit tämmöiseen vähän provosoivaankin kysymykseen?

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Teija Häyrynen: Joo, se on... Mun tekis mieli ensimmäisenä sanoa, että mitä tanssi on. Tanssihan on ihmisen kehoilmaisua. Se on ollut aikojen alussa. Kinesteettinen aisti on kehittynyt jo kohdussa, sikiöllä. Siitä voi lukea, että onko mikä aisti ensin. En lähde sitä arvottamaan, mutta kyllä se kinesteettinen aisti on siellä kuulon, näön kanssa yhdessä kehittymässä. Eli keinuminen, hyppääminen, liikkuminen kohdussa. Kohtuvauva kokee sen. Miksei se sitten kokisi sitä myös syntymän jälkeen, totta kai.

Ja oikeastaan voisi ajatella niin päin, että vauvasta kolmeen vuoteen meidän kannattaakin säilyttää ja keskittyä, että minkälaista liikettä sieltä lapselta tulee, minkälaista liike-energiaa, millä tasoilla hän tykkää liikkua. Eli me tanssialan ihmiset ollaan kiinnostuneita laajentamaan mahdollisuuksia. Lapsi luontaisesti rauhoittuu, nauttii keinuttamisesta, mutta se kaipaa välillä yllätyksiä. Nopeita suunnanmuutoksia, pyörimisiä, keikkumisia, lattialla ryömimisiä, mutta myös linnun lailla lentoa käsivarsilla.

Ja se paras palaute että tarviiko, osaako 0–3-vuotias tanssia on se, että katsoo, kun heitä tanssitetään. Ja voi olla, että joskus lisää inspiraatioita saa siitä, kun tulee tämmöiseen ohjattuun vauvatanssiryhmään. Ja näkee niitä mahdollisuuksia. Ja siinä usein käy niin, että kappas, se vanhempikin nauttii siitä tanssista vauvan kanssa. Ja silloinhan se riemu on ylimmillään.

Riikka Karvonen: Kyllä. No mites sitten, mitä te antaisitte tämmöisiä ihan konkreettisia käytännön vinkkejä sinne kentälle varhaiskasvatukseen? Että miten virittää kroppaa ja mieltä semmoiseen yhteiseen musiikilliseen ja myös keholliseen tekemiseen? Elikkä miten kasvattajat voisivat hyödyntää tanssia, liikettä, musiikkia, jos ei ole aikaisempaa kokemusta? Niin millaisia aarteita te vielä haluatte konkreettisesti jakaa, matalan kynnyksien menetelmiä? Niin aloitetaanko me nyt vaikka musiikin puolelta? Mitä Leena sä ajattelet, että miten sitä musiikkia voisi hyödyntää ilman aikaisempaa kokemusta?

Leena Kangastalo: No ensinnäkin on tärkeää, että rohkeasti vaan ryhdytään toimeen. Elikkä lauletaan ja lorutellaan ja otetaan soittimet mukaan ja musiikki ihan jokapäiväiseksi tämmöiseksi työvälineeksi. Ja tuota niin ei tarvitse sillä lailla miettiä, että meneekö oikein vai meneekö väärin. Pääasia, että siitä tykkää sitten tää kasvattaja-aikuinen ja sitä kautta se välittyy sitten myöskin lapselle se innostuneisuus. Ja tietenkin jos puhutaan vaikka päivähoidosta, niin kaikki ne konkreettiset arkitilanteethan on tosi tärkeitä, että siellä on sitten laulut vaikka pottahetkessä mukana tai jossakin kun vaihdetaan vaippaa tai ollaan sitten pukemassa ulos tai tulossa sisälle. Kaikkeen semmoisen liittyy ihan konkreettisesti sitten laulut ja lorut on kans tosi hyvä juttu.

Ja tuota niin, no esimerkiksi tämmöinenkin, ”Missä on pipo ja missä on nuttu, taas se sama vanha juttu. Aina on hukassa vaate jokin, eteinen menee sokin sokin”. Eli kaikkea voi

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

lorutella, valmiita loruja tai sitä keksiä itse tietenkin myöskin ihan samalla tavalla. Että ihan kaikki käy, että siinä vaan luovuus lentoon ja... Ja antaa tulla.

Riikka Karvonen: Niin tuossa tuli kyllä hyvä konkreettinen esimerkki siitä, että jos jännittää se laulaminen, oma äänen käyttö, niin että sitten se loruttelu on yksi oiva mahdollisuus myös.

Leena Kangastalo: Sitten tietenkin kaikki laulut voi laulaa vaikka, että [laulaen] ”Missä on takki, missä on takki, tässähän tämä, tässähän tämä. Laitetaan takki päälle, laitetaan takki päälle, näin tässä joo, näin tässä joo.” Ihan voi seipitellä mitä sattuu tutun melodian mukaan. Eli ei tarvitse aina olla just tietty laulu tiettyä juttua varten, vaan voi keksiä itse.

Riikka Karvonen: Niin kyllä, eli niin kuin vanhaan tuttuun melodian niitä improvisoida sitten siinä hetkessä. Käyttää siihen tilanteeseen sopivia sanoja.

Leena Kangastalo: Kyllä.

Riikka Karvonen: Joo, tosi hyviä käytännön esimerkkejä. Voidaan vielä palata niihin myöhemminkin, mutta Teijalta kysyn, että no mites se tanssi ja oman kehon käyttö?

Teija Häyrynen: Oon samaa mieltä Leenan kanssa, että tanssia voi kotona, kun tulee tanssitunnelma, tulee radiosta joku kiva, niin lapsen kanssa voi tanssia. Ja nämä pukeutumishetket ja spontaanit.

Mutta nyt mä voisin nostaakin esille sen, että jos vaikka päiväkodissa niin päätetään, että hei pidetään tanssituokio, mennään nyt tuohon meidän saliin tai pieneen tyhjään tilaan. Tai vaikka miksei pihamaan nurmikolle, joka on jollakin tavalla merkitty, että tällä alueella ollaan ja pidetään tanssituokio. Niin itse olen huomannut sen ja itse asiassa liseniaattitutkimuksenkin yks tärkeä löytö oli se, että kannattaa aloittaa keskittymisellä. Eli nyt on jotain spesiaalia, tänään tanssitaan.

Ja se keskittyminen pientenpienten kanssa onnistuu parhaiten minulla niin, että me istutaan piiriin lähellä toisiaan. Mä sanonkin usein, että tehdään tällainen varvassoppapiiri. Varpaat on hyvin lähellä. Saattaa olla joku vanne siinä auttamassa meitä löytämään, että pannaas varpaat vanteen sisälle, ollaan lähekkäin. Sitten tutustutaan tietysti, nimet sanotaan jokainen. Tervetuloa tanssituokioon sinä siellä... Pertti ja kaikki taputtaa. [laulaen] ”Varpaani tanssii, pomppupolvet tanssii, reiteni tanssii, peppuni tanssii, koko maha tanssii, olkapäät tanssii, kädet voi liittää ja pääkin tanssii.” Eli samalla kosketellaan, tehdään vaikka pomppupolvet, niitä on kiva heilutella. Mutta tullaan nimeämään keho ja keskitytään, että nyt alkaa meidän tanssituokio.

No, tällainen keskittyminen virittää tähän yhteiseen hetkeen. Ja varmaan monen varhaiskasvattajan kanssa jaan sen tunteen, että tällainen energia pitää saada purkaa.

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Jokaisella on varmaan huiveja, sifonkihuiveja, siellä päiväkodeissa. Nyt sanoisinkin, että kun ohjataan tanssia, niin tanssissa on semmoinen oleellinen määrittely Eeva Anttilalta, jonka kirjallisuutta suosittelen lämpimästi. Tanssitaiteen professori, hyvin laajasti kansainvälisesti tunnettu suomalainen osaaja. Tanssi on sitä, että sillä on merkitys ja tarkoitus.

On hauskaa juosta huivin kanssa vapaasti salissa. Sitä ei pidä rajoittaa, mutta jos minulla on tanssituokio, niin mitä kaikkea huiville voi tehdä? Sä voit mennä sen alle piiloon, pienelle kerälle, pane peitoksi päälle. Sä voit ottaa huivista kiinni, tehdä kaarevia liikkeitä, pyöreitä, ooo, tiedättekö mikä on ooo, tai aaltoja. Sä voit tehdä teräviä, teräviä kuin jääpuikot tai tietääks joku mikä on M-kirjain, I-kirjain, ylös, alas, ylös, alas, teräviä liikkeitä. Eli vastakohtaisuudet. Entä pystytkö juoksemaan salin päästä päähän niin, että huivi on vatsan päällä ja päästät kädet irti kuin lintu tai lepakko ja juokset toiselle puolelle salia vain opettajan luvan antamisen jälkeen?

Eli haetaan tarkoitus, merkitys, tavoite sille välineelle. Kenties sitten improvisoidaan. Saatetaan improvisoida niin, että... puolet katsoo, ihmettelee, ottaa ideoita ja puolet liikkuu, tanssii ja sitten toisinpäin ja annetaan palaute.

Riikka Karvonen: Joo, aivan ihania konkreettisia esimerkkejä. Ja se, että saan olla tämmöisessä seurassa, jossa lauletaan ja lorutellaan ja sitten kuulijat, kun te näkisitte miltä Teija näytti esimerkiksi tuon äskeisen kuvauksen aikana, niin [huokaus] sanat ei riitä.

Koska tässä tuli myös sitten molempien taidelajien yhdistämistä. Niin, soitteko sanottua kaiken tähän liittyen vai tuleeko vielä joku konkreettinen esimerkki? Ja ehkä just se rohkaisu, että jos ihan hirvittävästi jännittää ja kuitenkin kauheasti kiinnostaisi, että olisi mahtavaa pitää tanssituokio tai käyttää jotenkin niin kuin laajentaa sitä musiikillista vuorovaikutusta päiväkodissa, niin joku vielä semmoinen jäänmurto. Te kerroitte jo kyllä monia esimerkkejä, mutta jos vielä jäi joku aarre jakamatta, niin...

Leena Kangastalo: No lapsethan rakastaa soittamista, elikkä ihan käsirummut on yksi semmoinen, jota osaa soittaa, sitten jo vauvakin rummuttaa pöytään, niin samalla tavalla se voi rummuttaa sitä käsirumpua ihan pienikin. Ja tota niin, jos kaikkia ihan soittoleikkejä, ääni ja sitten tietystä merkistä tulee soitto ja sitten joku merkki onkin, että on stop. Esimerkiksi kurkistusnuket on tosi kivoja, eli kurkistusnukke tulee ulos sieltä, keppeä työntää nukan ulos sieltä tötteröstä, niin sitten silloin soitetaan voimakkaasti ja rummut paukkuu ja sitten taas kun se menee takaisin sinne sisään, niin se sitten hiljenee ja loppuu kokonaan, kun ei näy. Kaikkia tämmöisiä ihan pieniä leikkejä. Ja sitten tietenkin

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

lauluihin voi liittää kanssa marakassit ottaa mukaan suhistelemaan ja tämä on yksi, että soittimet vaan kanssa käyttöön ihan pienten kanssa, että ilman muuta.

Riikka Karvonen: Kyllä, eli rytmiikka tukemaan. Ja ne helpposanaiset lorut, rytmit tai laulut.

Leena Kangastalo: Kyllä.

Riikka Karvonen: Joo. Entäs Teija?

Teija Häyrynen: Mun tekisi mielestäni nostaa nyt ihan jokeripokeripoks-kortti pöytään ja se on peilaus. Se on neurofysiologisesti todettu, että vauva oppii ilmeistä lähtien, liikkeistä lähtien tanssin peilaamalla peilisoluilla, otsalohkon peilisoluilla. Tätä kannattaa käyttää hyväksi. Esimerkiksi jos ollaan vauva-vanhempi-tilanteessa, niin jos ajatellaan, että äiti hymyilee, se voi kasvaa lisää siinä vaiheessa, kun raajat on löytynyt lapselle. Äiti nostaa käden ylös, tanssittaa, liikuttaa, kurottaa, hakee ja menee suppuun, suppuun, suppuun keskelle ja taas toistaa tätä. Käden liike. Ja vauva seuraa sitä, niin automaattisesti lapsi alkaa kopioimaan eli peilaamaan sitä liikettä. Ensimmäinen asia. Kasvot oppii ensimmäisenä vähän hienomotoriikkaakin jo, mutta vähitellen sitä voi laajentaa yhä tavoitteellisemmaksi.

Yksi semmoinen aivan upea, mulla on semmoisia top ten -listan harjoituksia. Esimerkiksi jos pienet lapset, puhun nyt näistä alle kolmevuotiaista, jos ne käy kovin levottomaksi, niin yksi rauhoituskeino on, että laitetaan lapset istumaan johonkin mukavaan soppeen. Se voi olla tanssisalin taikka liikuntasalin nurkkaus, jossa on pehmeät matot. Ja taas pannaan vähän taidetta ja estetiikkaa mukaan. Täällä me istutaan satumetsässä. Vuorotellen saa tulla sadun olio, olento, oli se keiju tai peikko tai metsänpoika tänne eteen istumaan ja tanssimaan käsillensä, vartalonsa, katseellansa.

Ja kuin taikasauvasta tää peilaus harmonisoituu ja toistuu siellä siinä metsän tanssivassa lapsijoukossa, jotka on siellä katsomassa sitä johtajaa. Tietenkin opettaja voi olla ensimmäinen ja nähdä, että aa, se toteutuu näin. Yhdessä mietitään musiikkiä. Joskus voi kysyä lapsilta toivemusiikkia. Joskus sä voit itse laittaa jotain inspiroivaa sinne.

Mut tää peilaus on semmoinen... Samaten jos on tällainen raikas ja reipas meno päällä, niin sä voit sanoa, että hei katsokaapas miten toi Minna tanssii tuolla. Onpas sillä vahvat jalat. Ja miten se kädet, miten ne kädet liikkuu. Otetaan Minnan tanssi ja kaikki mennään siihen mukaan. Eli tää on peilausta liikkeessä. Ja mikä mukavaa, opettajan ei aina tarvi keksiä liikkeitä.

Riikka Karvonen: Kyllä, voi vitsit. Tätä kysymystä mä en ollut teille etukäteen esittänyt, mutta se tuli nyt tässä mieleen. Ja haluan kysyä, koska teillä on niin ihana yhteistyö ja

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

pitkä ura toistenne kanssa, niin mitä te ootte oppinut toisiltanne näiden vuosien aikana? Mikä on jäänyt elämään, kun Leena on seurannut Teijan työskentelyä ja Teija sä oot seurannut Leenan työskentelyä, niin mikä on jäänyt elämään? Ja tähän saa käyttää kyllä vähän miettimisaikaa, koska tämä oli nyt tämmöinen spontaani jokeripokeri tuli täältäkin Teijan peilaamisen kautta. Näin se menee. [nauraa]

Leena Kangastalo: No, jos mä sanon, niin ehkä semmoinen, tai ei ehkä, vaan kyllä, luova liike. Eli hyvin tämmöinen luova liikkuminen ja just sen lapsen oman liikkeen hyväksyminen ja siihen kannustaminen. Ja tota... Ja just semmoinen esteettinen ilmaisu, että tanssi on taidetta todellakin.

Riikka Karvonen: Kyllä. Joo. Kiitos, kiitos Leena.

Teija Häyrynen: Mulle tuli heti mieleen, ja tuli montakin mieleen, mutta nämä, mitkä putkahti heti mieleen, on meidän käytännön kokemus, meidän yhteisistä työpajoista ja ohjauksista. Leena tekee, sisustaa tilan aina esteettisesti. Näet vaivaa siihen, jopa kotoa tuot jotakin, joka siihen hetkeen sopii. Eli tota, toi visuaalinen kauneus, sitä ei pidä unohtaa, sitä ympäristöä, missä ollaan. Ja toinen, minkä olen tuonutkin aiemmin esille, on tää hämmästys, kun Leena luki vauvoille Kalevalaa.

Riikka Karvonen: Kerro lisää. [nauraa]

Teija Häyrynen: Joo, siis se kosketi mua, kun mä tajusin sen siitä kuunnellessa. Ja kun vauvat lumoutuneena kuunteli Leenaa ja katsoi Leenaa, kun Leena luki. Oliko se Kalevalan päivä? Sä luit Kalevalaa. Ja se ymmärrys siitä, että jos joku miettii, että no eihän ne ymmärrä mitään siitä. No ei, kyllä ymmärtäähän äänen painot. Ja se lukija virittyy Kalevalaa lukiessaan kauniiksi, kalevalaiseksi. Ja se hehkuu siitä ihmisestä. No, tämän mä opin Leenalta ja tajusin, että oi oi, avaa ikkunoita, avaa rajoja, kokeile, uskalla. Uskalla mennä semmoiselle alueelle, mitä ei ihan aina ensimmäisenä edes miettiskään. Vauvat ja lapset on niin vastaanottavaisia.

No mä itse esimerkiksi olen tällä tiellä niin tehnyt sitä, että jos mä pidän vauvatanssimuskareita tai vauvatansseja, niin mä yleensä tanssin heille pienen sikermän sillä mahdollisella taidolla, mikä mulla sinä päivänä on, joka on vähän erilaista liikkumista, mitä arjessa näkee. Ja mä huomaan sen saman katseen, että vauvat tykkää yllättyä uusista tavoista. Ja kokemuksista. Kiitos Leena.

Leena Kangastalo: Kiitos Teija. Mullakin tuli nyt mieleen, että mehän ollaan tehty myös sellaista, että minä olen lukenut satua ja Teija on tanssinut sitten sen ilmaisun tanssilla eli liikkeellä tämän sadun, että just tätä kuinka sitä voi tehdä monella tapaa. Ja se mikä musta on ollut kans ihastuttavaa on se, että äidit on tanssineet välillä vauvoille, että ne

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

pienet on ollut siellä patjalla ja äidit tanssiikin heille sitten siinä edessä, että sekin on ollut hienoa, miten voi monella tapaa sitten tanssia käyttää.

Riikka Karvonen: Kyllä. Oijoi, tässä ihan liikuttuu näitä kuunnellessa. Jotenkin just toi tunnelman luominen, mistä te puhuitte ja sitten, että luova liike, että miten kaikkialla se voi olla käsissä tai jossain semmoisessa, että mitä se voi se rohkeus sitten, kun lähtee vaan kokeilemaan eikä pelkää sitä epäonnistumista, koska siitä varmaan aika paljon myös kyse, että sitten jos ajattelee, että no en mä vaikka osaa laulaa, tai en mä jotenkin, mitä se tarkoittaa se tanssi, niin sitten, että tulee semmoinen turvallinen olo siitä, että hei mä uskallan epäonnistua ja onnistua. Jotenkin semmoista mä kuulen tässä teidän puheessa.

Mutta mitä sitten haluttaisiin vielä kuulla? Tässä tuli jo kyllä sykehdyttäviä hetkiä teidän uran aikana, mutta nouseeko sieltä vielä joku semmoinen muisto, joka on oikein sykehdyttänyt ja jäänyt elämään?

Leena Kangastalo: Vähän vaikea nimetä ihan yhtä muistoa. Jotenkin tuntuu, että joka tunti on aina jotakin semmoista, joka sykehdyttää ilman muuta. Ja ehkä sekin, että kun on joku alkupiiri, niin siinä kun kanteleilla alkaa soittaa ensimmäisiä säveliä, niin sieltä sitten pienet päät kääntyy heti tarkkaavaisena kuuntelemaan ja silmät pyöreänä ihmettelevät, että mikä siellä soi. Että semmoinen äänen tällöinen valta ja voima, niin se on mieletön, miten pieni lapsi sen sitten aistii.

Ja yleensä sitten ehkä, mikä on jäänyt kans mieleen, niin on se, että kuinka aikuisella ja lapsella voi olla hauskaa siinä semmoista riemun kiljahtelua ja tällöistä yhteistä iloa. Että tällöisiä ihan... Voi sanoa, että joka tunti on jotakin sykehdyttävää.

Riikka Karvonen: Joo, ihan varmasti.

Teija Häyrynen: Ja mä haluan jatkaa tosta heti Leenan perään, että yhtään ainutta lasta en ole tavannut tunneillani ja niitä on ollut kuulkaa satoja ja satoja, joka olisi sanonut, että mä en osaa tanssia. Mä en tiedä, onko soitinopetuksen puolella tai kuvispuolella tai... Ei varmaan sielläkään, kun mennään pieniin lapsiin, mutta kaikki, jotka on tulleet, osaavat tanssia ovesta sisään astuessaan. Onneksi myös omasta mielestään, että se on niin sisäsyntyinen.

Mutta saanko kertoa teille yhden hauskan kokemuksen? Mulla oli, hän oli poikatanssioppilas, nyttemmin aika kansainvälisestikin tunnettu tanssija. Hän oli lapsi silloin, toki saattoi olla jo esikouluikäinen. Ja koulussa oli, joo, peruskoulussa. Ja oli mun balettioppilas. Ja hän tuli sitten kerran sanomaan mulle, että hei Teija, tiedät sä, tuosta Grand Jetéstä, eli isosta harppauksesta, on tosihyötyä. Meillä on pitkät ruokajonot koulussa. Ei muuta kuin Grand Jetellä menin ohi ensimmäiseksi. Sitten toinen juttu. Ja

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

sitten toinen hyvä liike on Pas De Cheval, eli hevosen liike, jossa nuolastaan jalka pitkin säärtä ja potkastaan ulos. Mulla jäi lahje pyörän rattaiden ketjun väliin. Ei muuta kuin Pas De Chevalilla mä sen irrotin.

Riikka Karvonen: [nauraa] Joo, toi oli kyllä huippu. Joo, mutta meillä alkaa tässä aika kohta loppumaan. Tässä on tullut niin paljon semmoisia hyviä asioita.

Miten tässä vielä tämän... meidän ensimmäisen Soivat askeleet - pienten lasten kasvun ja kehityksen poluilla -podcast. Tuleeko vielä jotain mieleen tähän loppuun? Saa vähän paatostaakin ja saa vähän intoilla ja revitellä. Että miten se tanssi ja musiikki sit oikeasti konkreettisesti olisi siellä jokaisen lapsen arjessa vielä vahvemmin näkyvillä. Niin päästetään tämmöiset loppurevittelyt. Niin haluatko Teija vaikka aloittaa?

Teija Häyrynen: No kiitos. Tähän mä sanoisin heti, että lämpimällä sydämellä rohkaisen kaikkia varhaiskasvattajia. Ottakaa tää valttikortti käyttöön. Laittakaa lapset tanssimaan. Ja pelkäämättä. Ensin voi, jos tuntuu siltä, että tämä on vieras alue mulle ja eipä koulutuksessa, satuin olemaan poissa, juuri sairaslomalla silloin, kun oli se tanssitunti siellä koulutuksessa. Ei mitään muuta kuin rohkeasti.

Ja salitila. Keskitytään. Nyt on tanssituokio. Ja jos tuntuu, että itsellä ei ole tänään nyt mitään ideaa, niin päästetään lapset tanssimaan. Se voi olla kiva musiikki sieltä, joka on tuttu, on kuunneltu CD:ltä aikaisemminkin. Ja katso, miten ne lapset tanssii. Pysäytä musiikki. Poimi muutamia liikkeitä ja muista olla tasapuolinen, että jokaisen liike poimitaan. Tarkennetaan sitä ja tehdään yhdessä sitä. Kenties sommitellaan päivän liikkeitä. Jos siellä on vaikka kolme kivaa, niin tehdään niistä liikefraasia. Improvisoidaan. Eli tuotetaan luovasti lisää. Improvisointiin auttaa aina, kun opettaja hihkaisee. Teepäs oikein pienesti, olet leikkimökissä. Ja nyt teet niin isosti, kuin olisit isolla torilla. Eli voit käyttää vastakohtaisuuksia mausteena.

Ja muista aina puhua, antaa palautetta siitä sitten, kun on tuokio ohi. Mitä näit? Mitä opettaja näki? Mitkä keho-osat liikkui valtaisesti? Oliko siellä vuorovaikutusta? Oliko joku erityisen iso liikkeen liitorata tilassa? Ja niin edelleen. Tanssi on mielestäni käyttämätön resurssi. Sitä saisi paljon enemmän ja rohkeammin ottaa peliin. Se ei särje yhtään lasta. Se ei ole vaarallista. Se on vaan hyvää tekevää. Ja kuuluu kaikille lapsille.

Riikka Karvonen: Jes. Kiitos Teija. Entäs Leena? Millä sanoilla haluat?

Leena Kangastalo: No just se, että edelleen painotan sitä rohkeutta ryhtyä toimeen ja laulamaan. Ja muistaa se, että se laulu ei ole pelkkää laulua, vaan se voi taipua niin moneksi, että laulu voi lähteä, muuttua liikkeeksi ja sitten se voi muuttua musiikiksi soittaen ja sitten se voi muuttua kuvaksi piirtäen ja maalaten. Ja vaikka saduksi, tarinaksi

Musatossut - Musiikin ja liikumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

kertoen. Elikä puhutaan tällöisestä orfilaisesta prosessipyörästä, joka tarkoittaa, että käytetään eri työtapoja saman teeman, saman asian tiimoilta.

Että se on semmoinen tärkeä juttu, että voi eri tavoin toteuttaa sitten sitä vaikka tiettyä laulua. Ja sitten tietenkin, että jos on tällöistä tiettyä epävarmuutta tähän laulamiseen, niin toki on tosi hyviä äänitteitä. Ja ne voi ottaa CD:t ja äänitteet käyttöön. Ja todellakin hienoja sovituksia on ja kaikkea. Mutta sitten se, että ei pelkästään sitten niihin kuitenkaan jäädä, että sitten se oma live-laulu, semmoinen oma elävä laulu, niin se on kuitenkin tärkeä tällöinen aito musisointi.

Itse muun muassa, sitten on kauan aikaa, kun oli omat lapset päiväkodissa, mutta jäi mieleen yksi juhla, jossa laulettiin CD:n päälle. Lapset olivat edessä seisomassa ja ne lauloivat. CD oli taustalla ja siinä laulettiin sen päälle. Niin se ei tuntunut kivalta. Se olisi ollut paljon kivampi, jos CD olisi ollut pois ja ne olisivat laulaneet ihan omalla äänellään. Vaikka ilman säestystäkin, jos ei säestä ja sieltä sitten löytynyt sieltä talosta. Että kyllä elävä musiikki on aina elävää musiikkia ehdottomasti. Ja just Kodály, joka on unkarilainen musiikkipedagogi ja säveltäjä, sanoikin, että musiikki kuuluu kaikille. Niin olisiko se nyt sitten tällöinen motto, että musiikki ja tanssi kuuluu kaikille?

Riikka Karvonen: Kyllä. Näihin sanoihin on kyllä tosi hyvä päättää tämä ensimmäinen podcast. Musiikki ja tanssi kuuluu kaikille. Ja tähän tämä saattaa oikeastikin loppua, mutta mä haluan antaa teille vielä semmoisen, koska toi oli tosi tärkeä, mitä Teija sä toiti tuossa esille. Että me ollaan intomielisiä ja sydämen asialla tämän tanssin ja musiikin kanssa. Päästään työskentelemään. Niin mitä te haluaisitte sanoa meidän päättäjille? Että mitä, että jos tulee vielä joku terveinen, minkä haluaisitte tuonne Arkadianmäelle lähettää, niin onko se tämä, että musiikki ja tanssi kuuluu kaikille ja siitä ei saa leikata tai mikä se voisi olla?

Teija Häyrynen: Ehdottomasti allekirjoitan tuo. Taidekasvatusta lisää, lapset voivat paremmin, lapset pystyvät ilmaisemaan paremmin, he ovat onnellisempia ja tästä seuraisi vain hyvää, että taidekasvatus, siihen kuuluu koko tää taidekasvatuksen kirjo. Tanssi, musiikki, kuvataide ja niin edelleen ja niin edelleen. Mutta tosiaan, kun puhutaan pienistä lapsista, niin se integraatio ja se, että ne kaikki on mukana, niin se on hyvin luontevaa kohti onnellista lapsuutta ja nuoruutta. Eli päättäjät ilman muuta havaitsemaan tämän, että täältä ei leikata, taidekasvatuksesta ei leikata.

Riikka Karvonen: Joo, kiitos. Haluatko vielä Leena lisätä tähän jotain?

Leena Kangastalo: Eipä tullut lisättävää, että ihan samaa mieltä, mutta sen vielä kuitenkin lisäisin, että myös ne kasvattajat, jotka sitten hoitaa tätä taidekasvatuspuolta siellä päiväkodissa, niin varmaan voivat paremmin, koska se on yleensä sitten myös sille

Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

aikuiselle semmoinen iloinen juttu ja semmoinen voimauttava juttu, että on siellä mukana sitten nämä taidekasvatuksen eri elementit. Eli näillä sanoilla, kaikki vaan mukaan taidekasvatukseen.

Riikka Karvonen: Kyllä. Kiitos taidekasvatussisarukset, Leena Kangastalo ja Teija Häyrynen.

(musiikkia)